

POMOCOWNIK WYCHOWAWCY

czyli wszystko to, co może
pomóc wychowawcy

Wydanie pierwsze
Gdów 2023

Copyright
Strefa Dobrej Edukacji &
Małgorzata Czyrnek

Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie, przetwarzanie oraz rozpowszechnianie jakiegokolwiek części tej publikacji bez zgody autora jest zabronione.

Grafiki użyte w materiale pochodzą z legalnej bazy mające zastosowanie w użytku komercyjnym.

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
Specjalne potrzeby edukacyjne	9
Problemy edukacyjne.....	10
Opinia i co dalej.....	15
Zindywidualizowana ścieżka kształcenia.....	17
Orzeczenie.....	20
Dostosowania.....	26
Problemy w rodzinie	31
Zjawisko przemocy i zadania wychowawcy.....	32
Sytuacja trudna w rodzinie ucznia.....	37
Podejrzenie popełnienia przestępstwa wobec małoletniego.....	40
Trudności u ucznia	43
Depresja u uczniów.....	44
Wysoka absencja.....	48
Trudności w społeczności klasowej	54
Cyberprzemoc.....	55
Niska motywacja do nauki.....	58
Przemoc w społeczności klasowej.....	60
Arkusze diagnostyczne	64
Wskazówki odnośnie kart.....	65

WSTĘP

Kochani Wychowawcy, przed każdym z Was w każdym kolejnym nowym roku szkolnym pojawiają się przeróżne wyzwania pedagogiczne. Uczniowie zmagają się z problemami, które nierzadko przerastają nauczycielskie kompetencje. Wychowawca często musi wykazywać się znajomością psychologii, gdyż szereg problemów wiąże się z trudnościami natury emocjonalnej. Myślę, że warto pamiętać o tym, że wychowawca nie musi wiedzieć wszystkiego i także zasługuje na wsparcie we wszelkich pedagogicznych działaniach.

Praca z systemem rodzinnym jest niezwykle obciążająca. W sytuacji problemu nauczyciel często jest pozostawiony sam. Moim marzeniem jest, aby wsparcie dla wychowawców było realne. Wychowawca często obarczony jest ogromną odpowiedzialnością za problemy systemu rodzinnego. Nie każde dziecko otrzymuje wystarczającą pomoc czy wsparcie. Dziecko mając w sobie trudne emocje przyjmuje różne mechanizmy radzenia sobie w sytuacji. Wszystko to jest dostrzegalne w szkole. Niejednokrotnie wychowawca pozostaje z poczuciem bezsilności. Myślę, że nie będzie przesadą, gdy napiszę, że czasami jedyne co wychowawca może to zadbać o własne granice.

Oczywiście każdy uczeń zasługuje na pomoc, wsparcie, ale w takiej sytuacji system rodzinny stanowi bazę z której dziecko czerpie. To, co otrzyma zanosi dalej.

Jaka w tym rola wychowawcy?

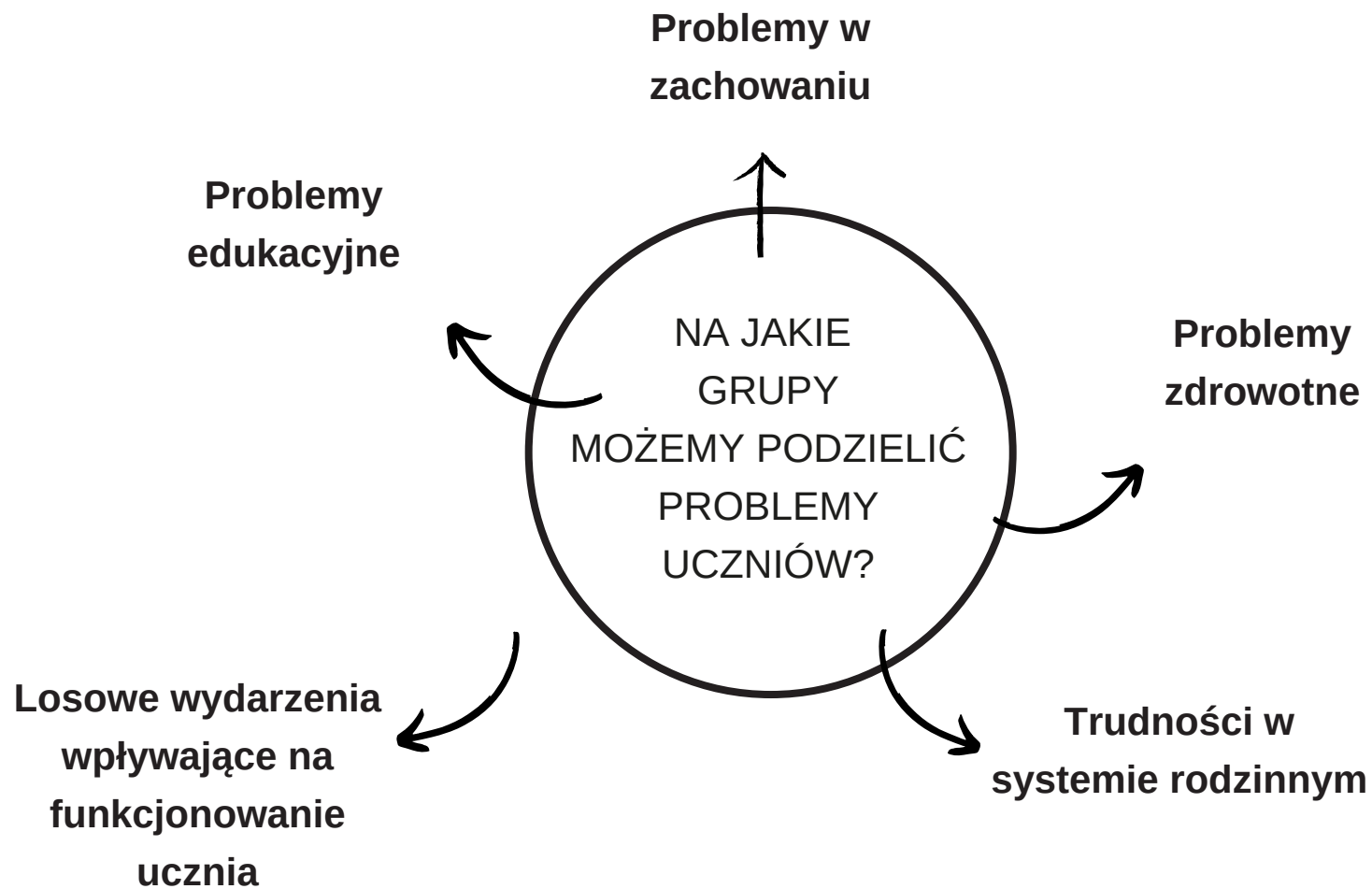
Myślę, że gdy wychowawca pokaże, że dorosły może szanować, wspierać młodego człowieka to już jest naprawdę dużo. Wychowawca może także przywrócić wiarę w bezpieczny świat w którym dorośli nie są od tego, aby nadużywać swojej przewagi, a cierpliwie rozumieć, że dziecko jeszcze nie zawsze musi potrafić, że jeszcze uczy się i potrzebuje czasu oraz zrozumienia. Mądry wychowawca wie, że nie musi umieć wszystkiego, a może sięgać po pomoc innych, aby na nowo zbudować bezpieczny świat dziecka. Oczywiście proces budowy to praca zespołowa. Zapewniam, że cegielka położona przez wychowawcę będzie równie ważna i potrzeba, by zapewnić stabilność budowli.

Z życzeniami odważnych decyzji na wychowawczej drodze,

Małgorzata Czyrnek

Strefa Dobrej Edukacji

<https://strefadobrejedukacji.pl/>



Poszczególne problemy z przedstawionych kategorii zostaną omówione na kolejnych stronach. Postaram się też jak najrzetelniej ukazać niezbędną rolę wychowawcy jak i przeanalizować sytuacje odnośnie udziału wychowawcy oraz innych osób wspierających w działaniach.

SPECJALNE POTRZEBY EDUKACYJNE

PROBLEMY EDUKACYJNE

Jeśli wychowawcę niepokoją trudności u dziecka warto podjąć działania od razu. Zawsze należy spotkać się z rodzicami/opiekunami prawnymi i rozważyć oraz zaplanować pomoc dla dziecka. Będzie ona różna w zależności od tego, co stanowi przyczynę występujących i utrzymujących się trudności.

TRUDNOŚĆ:

Bardzo często zdarza się, że wychowawcy towarzyszą obawy, iż rodzic nie zaakceptuje trudności dziecka lub nie będzie chciał współpracować. Przede wszystkim ważne jest pamiętanie o tym, że każda sugestia odnośnie dokonania badań lub diagnozy jest na korzyść dziecka, a wychowawca nie posiada odpowiednich narzędzi, by trafnie postawić diagnozę. Działania są po to, aby pomóc dziecku. Ciągłe pokutuje myślenie, że rodzic wzywany jest do szkoły wtedy, gdy z dzieckiem "dzieje się coś niedobrego." Być może kiedyś tak faktycznie było, ale od tego czasu sporo się zmieniło. Rodzic jest **zapraszany**, gdyż pełni ważną rolę w życiu dziecka i tylko on może podejmować istotne decyzje. Wychowawca nie może kierować bez zgody rodzica, dokonywać diagnoz czy inicjować jakichkolwiek działań.

UWAGA: Pamiętajmy także, że stawianie jakiegokolwiek diagnozy wymaga profesjonalnego i rzetelnego badania w zespole np. w poradni psychologiczno- pedagogicznej.

Czasami wychowawca ma przypuszczenia odnośnie konkretnej diagnozy, ale nigdy nie należy używać konkretnej nazwy na dany problem, bez wcześniejszego potwierdzenia. Najrzetelniejszym przedstawieniem sytuacji jest opisanie po prostu trudności, które obserwujemy w trakcie zajęć i w kontakcie z nami.

Depresja u ucznia- potencjalne trudności

Faktem jest, że depresja jest chorobą. Dotykać może już dzieci w okresie wczesnoszkolnym. Jeśli jako wychowawcy mamy obawy, że z dzieckiem może dziać się coś niepokojącego pierwszym krokiem w działaniu jest rozmowa z rodzicami. W trakcie takiej rozmowy możemy spotkać się z różnymi reakcjami. Rodzice mogą być wdzięczni, że zgłaszamy niepokojące sygnały i otoczyć dziecko wsparciem, ale mogą także pojawić się inne reakcje, które nie zawsze będą sprzyjały pomocy. Rodzice mogą negować, że dziecko ma problemy czy zaprzeczać temu. W takich sytuacjach trudno jest egzekwować dalsze działania. Warto uświadamiać, że:

- objawy depresji wpływają negatywnie na funkcjonowanie nastolatków w wielu aspektach życia (odnosi się to do sfery społecznej, rodzinnej, szkolnej)
- depresja może przyczynić się do kolejnych problemów, np. uzależnienie (funkcjonowanie z obniżonym nastrojem jest trudne i dziecko prędzej czy później może szukać sposobów uśmierzenia cierpienia i nie zawsze mogą to być adaptacyjne sposoby)
- depresja zaliczana jest do chorób nawracających i gdy nie leczy się jej może w przyszłości powrócić.

Ważnym aspektem pracy z rodzicami jest psychoedukacja i wychowawca wcale nie musi mieć kompetencji, aby poprowadzić spotkania na temat depresji. Wskazane jest skorzystanie z pomocy osoby wykwalifikowanej dla której temat depresji nie jest obcy i będzie mogła przedstawić rodzicom rzetelne informacje.

W tej sytuacji byłabym zwolenniczką stworzenia w trakcie rozmowy pewnego kontraktu, gdzie zobowiązemy rodzica do dalszej konsultacji. Depresja nie zniknie sama, a nieleczony problem będzie się tylko pogłębiał. Depresja może wpływać na pogorszenie się wyników w nauce. Pierwszym krokiem jednak powinno być ustabilizowanie ucznia, a w dalszym etapie działania stworzenie planu nadrobienia zaległości czy ustalenia formy realizowania obowiązku szkolnego. Wychowawca powinien uwrażliwić innych nauczycieli na problemy depresyjne z którymi zmagają się dziecko, jeśli uzna wraz ze specjalistami, że ta informacja może być sprzyjająca w procesie leczenia.

Skąd jako wychowawca mogę czerpać wiedzę o depresji?

Portale internetowe:

ThePresja



Fundacja
Twarze Depresji



Forum
Przeciw Depresji



Nastoletni Azyl
/artykuły nie tylko o
depresji/



Literatura

DEPRESJA
NASTOLATKÓW JAK
JĄ ROZPOZNAĆ
ZROZUMIEĆ I
POKONAĆ
wyd. GWP

Zaburzenia psychiczne i
rozwojowe u dzieci a
szkolna rzeczywistość
M. Jerzak
wyd. PWN

Artykuły

Depresja wśród młodzieży-problem
wciąż aktualny,
A. Dymowska
K. Nowicka- Sauer
Forum Medycyny Rodzinnej
2015;9(2):124-126



Depresja dzieci i młodzieży
- podejście poznawczo-
behavioralne.
Teoria i terapia,
E. Link-Dratkowska
Psychiatria 2011;8(3):84-90

